

## БАГАТОРІВНЕВИЙ ПІДХІД ДО ВИКЛАДАННЯ МЕДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ НА КАФЕДРАХ КЛІНІЧНОГО ПРОФІЛЮ

I. В. Баранова

*Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова*

## MULTILEVEL WAY TO TEACHING OF MEDICAL SUBJECTS FOR FOREIGN STUDENTS ON THE CLINICAL PROFILE DEPARTMENTS

I. V. Baranova

*Vinnitsya National Medical University by M. I. Pyrohov*

У статті визначена частина проблемних питань, які виникають під час викладання клінічних дисциплін іноземною мовою. Звернено увагу на форми самостійної роботи у навчальному процесі, які здатні покращити рівень викладання предмета та сприяти ефективному засвоєнню матеріалу студентами. З метою поглиблення знань майбутніх лікарів та зацікавленості в предметі запропонована до використання нова форма тематичних матеріалів, що мають практичне та теоретичне посидання.

In the article certain part of problem questions that arise up during teaching of clinical subjects on the foreign language was fixed. Attention was paid to forms of individual work in an educational process, that is able to improve the level of teaching and assist the effective mastering material of students. With the aim for deepening knowledge of future doctors and personal interest in the field of medicine is recommended to use the new form of thematic materials that have practical and theoretical offered.

**Вступ.** На сьогодні одним з найважливіших стратегічних завдань вищої школи України є забезпечення якості підготовки фахівців на рівні міжнародних вимог [1]. Можливість отримання вищої медичної освіти англійською мовою – прогресивний та перспективний напрямок, що робить привабливим навчання в Україні для більшої кількості молоді з країн Європи, Азії та Близького Сходу [2, 3].

В теперішній час забезпечення повноцінної підготовки кваліфікованих лікарів (в тому числі й іноземних) є актуальним завданням медичних вузів. Основною стратегічною лінією розвитку цього напрямку в Україні є реалізація основних положень та принципів Болонської декларації, що забезпечує інтеграцію вищої освіти в єдиний Європейський освітній та науковий простір [4]. Кваліфікаційні характеристики спеціалістів-медиків повинні свідчити про конкурентоспроможність національної системи вищої школи відповідних стандартів на світовому ринку освітніх послуг. Тому, в умовах сьогодення, доцільним є створення оптимальних умов та ефективних прогресивних методів навчання і контролю знань студентів [1, 5].

**Основна частина.** Найвищий рівень акредитації вузу, набутий успішний багаторічний досвід підготов-

ки іноземних студентів, наявність достатньої кількості досвідченого професорсько-викладацького складу, потужна матеріально-технічна база дають можливість забезпечити всі професійні потреби для підготовки лікарів нового сучасного рівня у Вінницькому національному медичному університеті. Майстерність викладача, який проводить заняття у групах студентів-іноземців англійською мовою, визначається не тільки знанням фахової мови, предмета та психології принципів його засвоєння, але й умінням будувати свою діяльність таким чином, щоб у кожному конкретному випадку досягати кращих результатів.

Застосування кредитно-модульної системи навчання – це, передусім, пошук нових навчальних технологій, які б забезпечили високу якість вищої освіти та засвоєння максимальної кількості знань при мінімальних витратах часу. Вона передбачає визначення трудомісткості навчальної праці студента шляхом систематичного оцінювання на практичних заняттях.

Суттєву роль у підвищенні якості підготовки лікарів відіграє самостійна робота, особливо в рамках кредитно-модульної системи освіти [6, 7]. Раціональною формою самостійної роботи під час практичних занять на клінічних кафедрах є використання ролевих

ігор “лікар – хворий”, які є доступними, легко контролюваними з боку викладача і не вимагають додаткового методичного забезпечення. Це дозволяє не лише оцінити знання студентів, але й виявити проблемні моменти під час теоретичної підготовки до занять та психологічно відчувати особисту відповідальність за хворого. Така форма індивідуальної роботи сприяє мотивуванню підготовки до практичних занять з дисципліни, надає можливість утримувати увагу та опитувати більшу кількість іноземних студентів під час ролевої гри.

Важливою складовою майбутньої професійної діяльності є вміння спілкуватись з хворими: чітко деталізувати скарги, збирати анамнез. Опанування та застосування необхідних практичних навичок є серйозною проблемою для англомовних студентів. Багато в чому це пов'язано з подоланням мовного бар'єра. Тому основна увага приділяється курації пацієнтів. У період курації викладач знаходиться зі студентами, виконуючи роль перекладача, а також контролюючи правильність виконання різних об'єктивних методів обстеження. При обговоренні результатів курації хворих акцент робиться на формування навичок оформлення історії хвороби.

Практична робота спрямована на використання набутих знань для вирішення практичних завдань. З цією метою доцільна практика розв'язання ситуаційних тестових завдань, які розроблені паралельно російською та англійською мовами і є об'єктивним елементом самоперевірки та самоконтролю. Цей вид діяльності дозволяє студентам розвивати клінічне мислення та спонукає до усвідомлення необхідності вивчення фундаментальних клінічних наук.

Слід відмітити, що досить важлива роль у процесі вивчення будь-якого предмета належить перевірці і оцінці знань, умінь та навичок студентів. Перевірка є важливим засобом більш стійкого засвоєння знань. Так, у ході контролю викладач прагне виявити, наскільки правильно студенти сприймають матеріал, вміють логічно мислити, запам'ятовувати. Виховне значення перевірки проявляється в тому, що система контролю за навчанням, оцінка знань спонукають студента до прагнення кращого результату. Під час проведення практичного заняття, особливо зі студентами-іноземцями, викладач повинен вміло утримувати увагу студентів та скеровувати, направляти їхню роботу для кращого засвоєння теми.

Впровадження кредитно-модульної системи організації навчання вимагає від викладачів створення нового навчально-методичного супроводу [1].

З метою подолання мовних труднощів при спілкуванні з хворими під час самостійної роботи студентів пропонуємо використання підготовлених методичних матеріалів у формі опитувальників відповідно до теми заняття. Перший підрозділ опитувальника охоплює скарги та анамнез (*morbi et vitae*). Він містить типові запитання та конкретні короткі відповіді паралельно російською/українською та англійською мовами. Виділяються запитання щодо перенесених захворювань, травм, спадкового та алергічного анамнезів. З'ясовується професія хворого, рід занять та спосіб життя. Другий підрозділ включає перелік тематичних симптомів та синдромів. Третій – є перспективним планом лабораторного та інструментального обстеження хворого. Спочатку 1-й підрозділ опитувальника заповнює хворий, після чого студент може проаналізувати результати і позначити виявлені симптоми і синдроми, які мають місце в клінічній картині захворювання, а також обрати необхідні методи додаткового обстеження. Перевірка викладачем дає можливість оцінити набуті знання та, при поверненні студенту, ще раз закріпити опрацьований матеріал під час самостійної позааудиторної роботи.

Взаємодія викладачів та студентів у самостійній роботі набуває своєї активності у підготовці наукової роботи різного ступеня складності та доповіді на науково-практичних конференціях. Науково-дослідницька робота відіграє важливу роль у підвищенні професійних знань та навичок майбутнього лікаря. Цей напрямок навчання сприяє виникненню зацікавленості проблемами медичної науки, формуванню культурно розвинутої особистості лікаря-спеціаліста, орієнтує на систематичну самоосвіту.

**Висновки.** Викладання основ клінічних дисциплін англійською мовою іноземним студентам у світлі кредитно-модульної системи передбачає належне та повне забезпечення методичними матеріалами, основною та додатковою літературою, що відповідають міжнародному рівню організації навчального процесу.

При роботі з іноземними студентами важливим є використання принципу багаторівневості, що дозволяє в повному обсязі врахувати індивідуальні можливості студентів, рівень їхнього мовного спілкування та ступінь оволодіння навчальним матеріалом.

Раціональна організація та забезпечення самостійної роботи студентів дидактичними та методичними матеріалами дозволять суттєво підвищити об'єм та якість знань, набутих іноземними студентами в медичних вузах.

**Література**

1. Мороз В. М. Результати впровадження нових технологій навчання за кредитно-модульною системою у Вінницькому національному медичному університеті / В. М. Мороз, Т. Л. Поляся, Ю. Й. Гумінський // Медична освіта. – 2011. – № 2. – С. 83–85.
2. Гришук М. І. Науково-методичні основи викладання фундаментальних дисциплін іноземним студентам-медикам / М. І. Гришук // Медична освіта. – 2012. – № 3. – С. 27–29.
3. Запорожан В. М. Англomовне навчання як стимулятор якості освіти та міжнародних контактів / В. М. Запорожан, В. Й. Кресюн, М. Л. Аряєв // Медична освіта. – 2011. – № 2. – С. 45–47.
4. Крицький О. І. Запровадження кредитно-модульної системи у практику роботи медичного факультету ТДМУ / О. І. Крицький, П. В. Гоцинський, Г. А. Крицька // Медична освіта. – 2012. – № 4. – С. 18–19.
5. Ждан В. М. Місце та роль самостійної роботи студентів в кредитно-модульній системі організації навчального процесу / В. М. Ждан, В. М. Бобирьов, О. В. Шешукова // Медична освіта. – 2011. – № 2. – С. 52–54.
6. Артемійчук Ю. Т. Актуальність гармонізації “формальних” та “неформальних” методів навчання / Ю. Т. Артемійчук, О. М. Слободян, Д. В. Проняєв // Медична освіта. – 2012. – № 3.
7. Мосула Л. М. Особливості організації самостійної роботи іноземних студентів в контексті кредитно-модульної системи при вивченні фармацевтичної хімії / Л. М. Мосула // Медична освіта. – 2012. – № 3. – С. 61–64.

Отримано 07.05.14